

Ohjelmistoarkkitehtuuri ja kehitysprosessit

Luento 2

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuuri

1

Oppimistavoitteet

- Kuinka "paljon" arkkitehtuuria tarvitaan?
- Arkkitehtuuri ohjelmistokehitysprosessissa
- Ohjelmistoarkkitehdin tiedot ja taidot

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuuri

2

KUINKA "PALJON" ARKKITEHTUURIA?

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuuri

3

Kaikilla ohjelmistoilla on arkkitehtuuri

- Arkkitehtuuriset suunnittelupäätökset syntyvät jossain ohjelmistokehityksen aikana - tehtiin ne tietoisesti tai ei
- Arkkitehtuuriratkaisut ovat periaatteessa tärkeitä projektien ja ohjelmistojen onnistumisen kannalta, mutta käytännössä on paljon vaihtelua
- Kurssikirjassa George Fairbanks tunnistaa kolme eri lähestymistapaa arkkitehtuurin suunnitteluun ja käyttöön

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuuri

4

Tapa 1: Arkkitehtuuri on yhdentekevä (*indifferent*)

- Monissa projekteissa ei arkkitehtuurityötä juuri tehdä eikä arkkitehtuuria erikseen suunnitella (edes uuskehityksessä)
- Syitä
  - Tietämättömyys – mennään tuurilla
  - Pieni projekti ja/tai pienet riskit - mikä vaan todennäköisesti toimii
  - *Oletusarkkitehtuurin* käyttö (presumptive architecture)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuuri

5

Oletusarkkitehtuurit

- Monilla toimialoilla on järjestelmä- ja ohjelmistotoimittajia, jotka ovat vakiinnuttaneet omat teknologiansa ja arkkitehtuuriratkaisunsa alan standardeiksi (*de facto*)
  - Vanha viidakon sanonta: "*nobody ever got fired for buying IBM*"
- Tarjolla on *ohjelmistokehityksiä*¹ ja *-alustoja*, jotka
  - Tarjoavat perusoiminnallisuuden valmiina uudelleenkäytettävänä komponentteina/kehysinä/kirjastoina
  - Kiinnittävät monet laatuominaisuudet (tai asettavat rajoituksia)
    - Turvallisuus, suorituskyky, ylläpidettävyys, ...
  - Pyrkivät vapauttamaan sovelluskehittäjän keskittymään *sovelluskohtaisen toiminnallisuuden* toteuttamiseen
    - Toiminnanohjaus, asiakkaiden hallinta, web-palvelut, mobiiliapplikaatiot jne jne.

[1] https://en.wikipedia.org/wiki/Software_framework

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuuri

6

Oletusarkkitehtuuri

- Projektin ainoaksi arkkitehtuuriratkaisuksi jää käytettävän ohjelmistokehityksen valinta, missä arkkitehtuuriasioita enemmän saattavat painaa muut seikat
  - Yhteensopivuus, käyttöympäristö, palvelinympäristö, henkilöstön osaaminen, ohjelmointikieli, markkinatilanne, lisenssi- ja tukiehdot, jne.
- Riskejä
  - Arkkitehtuurin rapautuminen ajan myötä oman arkkitehtuurisuunnittelun ohjaavan vaikutuksen ja yhteisen arkkitehtuurinäkömyksen puuttuessa
  - Monimutkaisuus, joka kehysten ja alustojen (projektille turhien) piirteiden myötä tulee ratkaisuun mukaan

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

7

Oletusarkkitehtuuri

- *Referenssiarkkitehtuuri*
  - Esimerkinomainen ratkaisu tietyn tyyppisten järjestelmien (tai niiden osien) arkkitehtuurille
  - Kuvaava arkkitehtuuriratkaisun spesifikaation muodossa (vrt. ehdotus standardiksi)
  - Voi olla sovellusaluekohtainen tai yrityskohtainen
- Referenssiarkkitehtuurin määrittelijä toivoo usein, että siitä tulisi vallitseva oletusarkkitehtuuri

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

8

Tapa 2: Arkkitehtuurikeskeinen (*focused*)

- Tunnusmerkkeinä ovat
  - *tietoinen* arkkitehtuurin valinta ja suunnittelu...
  - *laatuvaatimusten* ymmärtämisen pohjalta
- Arkkitehtuuri ei toisaalta saisi vaikeuttaa toiminnallisten vaatimusten toteuttamista
- Pyritään aktiivisesti tunnistamaan vaatimukset, jotka vaikuttavat arkkitehtuuriratkaisuihin
  - Vaatimusten kriittinen tarkastelu ja "rivien välistä lukeminen" (implikaatiot)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

9

Arkkitehtuurikeskeinen (*focused*)

- Ongelmanratkaisun ja päätelmien apuna käytetään usein abstraktioita ja arkkitehtuurinäkömiä
  - Järjestelmän *komponenttien* ja niiden *liitäntöjen* tarkastelu
  - Moduulien väliset riippuvuudet, kommunikoivat prosessit, pääkäyttötapausten kulku, ...
- Ei vaadi lähtökohtaisesti minkään tietyn ohjelmistokehityksen prosessimallin noudattamista eikä täydellistä dokumentointia

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

10

Tapa 3: Arkkitehtuuri laatuviipuna (*hoisting*)

- Arkkitehtuuriratkaisu implementoidaan koodiksi ja tuodaan suoraan kehittäjien käyttöön
  - Koodikirjastona, komponentteina, tai konkreettisena automaattisesti valvottuna rajoitteena
  - Yleistä ohjelmistokehityksissä (framework)
- Valmiin koodin käyttö takaa halutut ominaisuudet ilman että kehittäjien tarvitsee erikseen tehdä mitään
  - Esim. resurssien, rinnakkaisuuden tai transaktioiden hallinta
- Suhteellisen pienellä määrällä työtä (uudelleenkäytettävä koodi) saadaan suuri *vipuvaikutus* järjestelmän laatuominaisuuksiin (leverage, hoisting)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

11

Laatuviipu

- Vivun käyttöön liittyä usein harkintaa laatuominaisuuksien tasapainottelun kannalta (trade offs)
  - Viipua voi olla pakko käyttää (vaikeaa kiertää), joten vivutetun ominaisuuden on syytä olla riittävän tärkeä
- Vivutus vai kehittäjän hivutus?
  - Jotakuta rajoitukset voivat haitata, mutta toisaalta ne vapauttavat kehittäjän aikaa ja energiaa muihin asioihin – kaikki eivät ole experttejä hankalien laatuominaisuuksien alueella (esim. transaktioiden ja rinnakkaisuuden hallinta)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

12

Esimerkkejä

- Java EE Application Model
  - <https://docs.oracle.com/javaee/7/tutorial/overview002.htm#BNAAX>

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

13

Esimerkkejä

- *Tavoiteltu ominaisuus*: älypuhelimessa taustalla olevien sovellusten huomaamaton sulkeminen ja niiden tilan automaattinen palauttaminen käyttäjän tuodessa sovelluksen taas esiin
  - muistin vapautus, akun latauksen säästö, käyttökokemus eli aidon moniajon simulointi
- *Arkkitehtuuriratkaisu (Android/WindowsPhone)*: KJ:n sovellusarkkitehtuuri tarjoaa *laajennospisteet*, joihin sovelluskohtainen tilatiedon tallennus- ja palautuslogiikka (save/restore) koodataan
  - Kehittäjä koodaa (takaisinkutsu metodina/ tapahtumankäsittelijänä) sovelluksen tilan kirjoittamisen ja lukemisen KJ:n tarjoamaan tietovarastoon
  - KJ (sovellusarkkitehtuuri) käynnistää tilan tallennuksen ja lukemisen (eli kutsuu kehittäjän koodia) automaattisesti tilanteen mukaan
  - Käyttäjälle sovellus näyttyy jatkuvasti päällä olevana, mutta sen käyttämät järjestelmäresurssit voidaan kuitenkin välillä vapauttaa muuhun käyttöön
    - Monimutkaistaa hieman sovelluskehitystä

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

14

Esimerkkejä

- *Tavoiteltu ominaisuus*: ladatun energian säästö akkukäyttöisessä mobiililaitteessa
- *Arkkitehtuuriratkaisu (Symbian OS)*: Applikaatioiden ja yleisten palveluiden (esim. tiedosto-operaatiot) toteuttaminen *tapahtumankäsittelijöinä* (asiakas-palvelin tyyli)
  - Applikaatio- ja palvelusäikeet (thread) toimivat vain reagoidessaan tapahtumiin (kälitapahtuma, palvelupyyntö), muuten ne odottavat passiivisina (wait)
  - Kaikki kommunikointi tapahtuu asynkronista viestinvälitystä käyttäen (palvelupyyntö-vastaus -parit)
  - Kaikki keskeiset KJ:n palvelut on toteutettu palvelinsäikeinä
  - Käyttöjärjestelmän on helppo todeta milloin kaikki säikeet vain odottavat tapahtumia, jolloin prosessori (CPU) voidaan ajaa virransäästötilaan (sleep mode) -> energian säästö, parempi akun kesto

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

15

Millaisissa projekteissa arkkitehtuurityö on erityisen tärkeää?

- Pieni ratkaisuavaruus (solution space)
  - Toimivia ratkaisuja on vähän ja sellaisen löytäminen on vaikeaa
  - Todennäköisyys, että mikä vain arkkitehtuuri toimii, on siis pieni
- Ohjelmistohäiriöiden (failure) vakavat seuraukset
  - Vahingot ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle
- Vaikeat laatuvaatimukset
  - Skaalautuvuus, ylivertainen käyttökokemus

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

16

Millaisissa projekteissa arkkitehtuurityö on erityisen tärkeää?

- Uusi sovellusalue (domain)
  - Uudet käsitteet, toiminnot, vaatimukset, teknologiat jne.
  - Ei ole tuttua kaavaa tai rakennetta (conceptual model), jonka pohjalta lähteä rakentamaan ratkaisuja
- Tuoteperheet (tavoitteellinen uudelleenkäyttö)
  - Yhteisen tuoterungon tai komponenttikirjaston luominen monia eri tuotteita varten, joissa on kuitenkin paljon samaa toiminnallisuutta
  - Pyritään tunnistamaan yhteiset, eri tuotteissa tarvittavat komponentit ja implementoimaan ne vain kerran
  - Pyritään uudelleenkäyttämään mahdollisimman pitkälle myös samaa arkkitehtuuria eri tuotteissa (suunnittelutyön uudelleenkäyttö)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

17

Millaisissa projekteissa arkkitehtuurityö on erityisen tärkeää?

- Tee ajatuskoe - mieti, mitä seurauksia väärillä arkkitehtuuriratkaisuilla voisi olla: mikä voi mennä vikaan?
  - Jos merkittäviä riskejä ei ole, arkkitehtuurin miettimiseen ei kannata käyttää paljonkaan aikaa

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

18

ARKKITEHTUURI JA PROSESSIT

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

19

Kaikilla ohjelmistoilla on arkkitehtuuri

- Kurssin teesit:
  - Paitsi jos projekti on pieni ja rutiininomainen, tulisi noudattaa *arkkitehtuurikeskeistä kehitystapaa*, ja tehdä juuri oikea määrä arkkitehtuurityötä riskien minimoimiseksi
  - Oletusarkkitehtuureista on usein paljon hyötyä, mutta niiden vaikutus laatuominaisuuksiin ja riskeihin pitää silti arvioida ja ymmärtää
- Pitääkö arkkitehtuurin suunnittelu (ja arviointi) sitten erottaa omaksi muodolliseksi tehtäväkseen, jolla on
  - Syötteet, tulosteet, ohjausvaikutukset, johtamis- ja valvontamekanismit, roolit, jne.?

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

20

Prosessiajattelun kaksi ääripäätä

BDUF

Suunnitelmat
Kontrollointi
Riskien hallinta

emergence

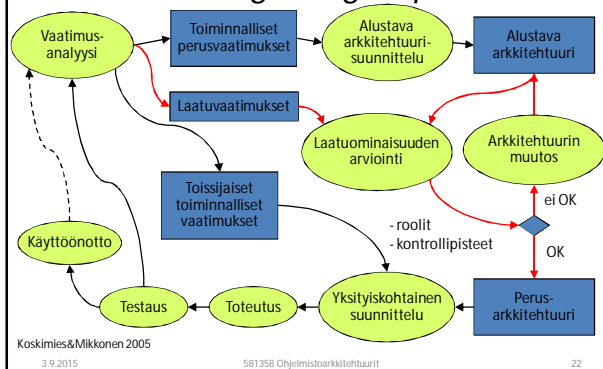
Muutos
Reagointi
Mukautuminen
Refaktorointi

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

21

BDUF – Big Design Up Front

Koskimies&Mikkonen 2005

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

22

Ketterä kehitys

- *Agile manifesto*¹

Parhaat arkkitehtuurit, vaatimukset ja suunnitelmat kehittyvät [*emerge*] itseorganisoiuvissa tiimeissä.

¹<http://agilemanifesto.org/iso/fi/>

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

23

Suunnittelijan dilemma

- "Building a system using a well-modularized, top-down approach requires that the problem and its solution be well understood. Even if the implementors have previously undertaken a similar project, it is still difficult to achieve a good design for a new system on the first try. Furthermore, design flaws often do not show up until the implementation is well underway so that correcting the problems can require major effort."

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

24

Ratkaisu - iteratiivisuus

- "One practical approach to this problem is to *start with a simple initial implementation of a subset of the problem and iteratively enhance* existing versions until the full system is implemented. At each step of the process, not only extensions but also *design modifications* can be made."
- Jokaiseen iteraatioon kuuluu analyysivaihe, jossa arvioidaan sekä projektin tavoitteiden saavuttamista että suunnittelua (ml. arkkitehtuurin)
- Lähde: Basil, Victor R., and Albert J. Turner. "Iterative enhancement: A practical technique for software development." *Software Engineering, IEEE Transactions on* 4 (1975): 390-396.

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

25

Ketterä arkkitehtuuri

- Alistair Cockburn on tunnettu ketterän kehityksen asiantuntija, joka on kiteyttänyt ketterän arkkitehtuurityön kahteen periaatteeseen (osana *Crystal Clear* – projektinhallintamenetelmiä):
  - Walking Skeleton
  - Incremental Rearchitecture
- Näihin tutustaan tarkemmin harjoituksissa
  - <http://alistair.cockburn.us/Walking+skeleton>
  - <http://alistair.cockburn.us/Incremental+rearchitecture>

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

26

Inkrementaalinen kehitys

- Jäykän vesiputousprosessin ilmeisten ongelmien takia on vuosien varrella kehitetty useita *inkrementaalisia*, ohjelmiston *asteittaista kasvattamista* korostavia prosessimalleja, esimerkiksi:
  - Spiral model
  - RUP, Rational Unified Process
  - TSP (Team Software Process)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

27

Spiraalimalli¹

- "Metaprosessimalli" projektikohtaisen kehitysmenetelmän löytämiseksi
- Kehitys tapahtuu sykleissä, joissa
  1. selvitetään projektin menestymisen kannalta kriittisten sidosryhmien asettamat tavoitteet
  2. kehitetään ja evaluoidaan vaihtoehtoisia ratkaisuja
  3. tunnistetaan ja ratkaistaan valittuun ratkaisuun liittyvät riskit
  4. haetaan sidosryhmien hyväksyntä ja lupa seuraavaan kierroksen (syklin) käynnistämiseen
- Projekti voi yhdistellä osia eri kehitysmenetelmistä sillä perusteella, miten ne sopivat projektin riskien voittamiseen
  - Eri sykleissä voidaan noudattaa eri menetelmiä

http://en.wikipedia.org/wiki/Spiral_model

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

28

Spiraalimalli

- *Life Cycle Architecture* –kontrollipiste (myöhempi lisäys alkuperäiseen malliin)
  - Onko olemassa riittävän hyvin määritelty ja kaikkien sidosryhmien tavoitteet täyttävä ratkaisu ja onko kaikki riskit eliminoitu tai minimoitu?
  - "Hazardous spiral look-alikes" that violate this invariant include evolutionary and incremental processes that commit significant resources to implementing a solution with a poorly defined architecture."¹

http://en.wikipedia.org/wiki/Spiral_model

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

29

Rational Unified Process¹

- Räätelöitävä prosessikehitys iteratiivisten ohjelmistokehitykseen
  - Prosessi koostuu neljästä peräkkäisestä vaiheesta, jotka jakautuvat kiinteän mittaisiin iteraatioihin, jotka tuottavat inkrementaalisesti lisäarvoa (business value)
  - Kussakin vaiheessa ja iteraatiossa voidaan tehdä kaikkia ohjelmistokehityksen aktiviteetteja, mutta eri painolla
  - Iteraatiot tyypillisesti pitempiä kuin ketterissä menetelmissä

https://en.wikipedia.org/wiki/Rational_Unified_Process

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

30

Rational Unified Process

- Arkkitehtuurityö tapahtuu pääasiassa *Elaboration* -vaiheessa
  - Tuotoksina mm. arkkitehtuurin kuvaus ja "suoritettava arkkitehtuuri" -malli (executable architecture)

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

31

Fairbanks – Risk-driven approach

- Idea:
  - Arkkitehtuurisuunnittelua tehdään vain sen verran kuin projektiin liittyvien riskien voittaminen vaatii
- Riskit voivat liittyä ohjelmiston käyttöön ja sen laatuominaisuuksiin (tuoteriski)
  - Korkea suorituskyky, turvallisuus, skaalautuvuus, uhka ihmisille ja omaisuudelle, ...
- ... tai sen kehitykseen (projektiriski)
  - teknologiat, henkilöstön määrä ja osaaminen, asiakas, aikataulu, työkalut, ...
- Kysytään: "Mikä voi mennä pieleen ohjelmistoa käytettäessä ja kehitettäessä"?

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

32

Riski

Asiaan A liittyvä Riski =
häiriön todennäköisyys A:ssa x häiriön aiheuttama haitta

- Riskien tunnistaminen on luonnollisesti kaiken lähtökohta
  - Ei aina helppoa, vaatii kokemusta sovellusalueesta ja käytetyistä toteutusteknologioista
  - Vaatimukset ovat kuitenkin hyvä lähtökohta riskianalyysille
    - Vaikeasti toteutettavilta tuntuva asiat ovat riskikandidaatteja
    - Tunnistamattomat tai epämääräiset vaatimukset ovat sinänsä aina jonkinasteisia riskejä ja virheiden lähteitä

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

33

Yleisiä riskikategorioita

Sovellusalue	Tyypillisiä riskejä
Tietotekniikkapalvelut (IT)	Kompleksinen, huonosti ymmärretty ongelma-alue Epävarmuus siitä, ollaanko ratkaisemassa oikeaa ongelmaa Väärin COTS ohjelmien valinta Integrointi olemassaoleviin mutta huonosti tunnetuihin ohjelmistoihin Sovellusalueen tuntemus hajallaan organisaatiossa Muunneltavuus ja räätälöintitarpeet
Kriittiset järjestelmät	Suorituskyky, luotettavuus, koko, turvallisuus Rinnakkaisuus Koostaminen ja konfigurointi
Web	Turvallisuus Skaalautuvuus käyttäjämäärän ja datamäärän mukaan Kehittäjien tuottavuus

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

34

Riskien hallinta

- Tunnistetut riskit pitää kirjoittaa auki siten, että voidaan todeta, ovatko riskin pienentämiseksi tehtävät toimet tehokkaita
  - Sen sijaan, että sanotaan vain tiettyyn laatuominaisuuteen (esim. suorituskykyyn) liittyvä riski, kirjoitetaan muutama konkreettinen häiriöskenaario (failure scenario), jossa häiriötilanne kuvataan kvantitatiivisesti
    - Esim: "Aloitussivun latautuminen kestää yli 10 sekuntia 10%:lla käyttäjistä"

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

35

Riskien hallinta

- Perusidea
  1. Tunnista ja *priorisoi* riskit
  2. Valitse ja käytä tekniikoita riskien lieventämiseksi (risk mitigation)
  3. Evaluoi toimenpiteiden vaikutus riskeihin
- Tätä sykliä toistetaan, kunnes riskit on saatu siedettävälle tasolle (subjektiivinen arvio)
- Arkkitehtuurityön osalta tämä tarkoittaa, että arkkitehtuurisuunnittelu ja -analyysi kohdistetaan *riskeihin liittyviin osa-alueisiin*

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

36

Risk-driven approach

- Fairbanks ei esitä yhtä kaiken kattavaa prosessimallia, vaan kokoelman erilaisia tekniikoita ja lähestymistapoja riskien identifiointiin, ratkaisujen suunnitteluun ja ratkaisujen evaluointiin
- Ei edellytä mitään tiettyä kehitysprosessia, vaan voidaan soveltaa monenlaisissa kehitysohjelmakkeissa
  - RUP ja Boehmin spiraalimalliin perustuvat prosessit ovat myös riskilähtöisiä: *The most risky things first!*
  - Sopii hyvin ohjenuoraksi myös ketterään kehitykseen, joskin niissä fokus on yleensä käyttäjille näkyvässä toiminnallisuudessa
    - A. Cockburn: An easy thing first, the most difficult thing second

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

37

TUTKITTUA TIETOA

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

38

Kumpi vai kumpi?

- Ennakkosuunnittelun tarpeellisuus riippuu projektin luonteesta (ja riskeistä):
  - http://en.wikipedia.org/wiki/Agile_software_development#Adaptive_vs_predictive
  - Ketterissäkin projekteissa voidaan tehdä arkkitehtuurityötä
    - Incremental Rearchitecture, Architectural Runway (SAFe)
  - Arkkitehtuurikeskeisen kehitystavan tai laatuviivun käyttö ei vaadi (raskasta) formaalia prosessia ja täydellistä dokumentointia
  - Refaktoroitua voidaan tehdä myös *arkkitehtuurin* parantamiseksi ja "teknisen velan" kurissa pitämiseksi
    - Design spikes (Scrum)
    - <http://martinfowler.com/articles/workflowsOfRefactoring/>
  - "Architecture backlog" "feature backlog:n" rinnalla
  - "Architecture owner" "Product owner:n" lisäksi
- Molempi parempi - isoissa ja riskipitoisissa hankkeissa

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

39

CRASH Report 2014

- Suurten yritysohjelmistojen mittaukseen ja analysointiin erikoistunut CAST-yhtiö julkaisee muutaman vuoden välein asiakasyritystensä ohjelmistojen analysoinnista keraamastaan datasta CRASH -raportin (CAST Report on Application Software Health)
  - Vuoden 2014 raportin* mukaan: "Agile/Waterfall mix exhibits higher structural quality"
    - "Structural quality" koostuu joukosta staattisesti mitattavia indikaattoreita ohjelmakoodista ja konfiguraatio-ym. tiedoista
    - Perustuu hyvien arkkitehtuuri- ja koodauskäytäntöjen vastaisten rakenteiden tunnistamiseen**
  - Kyseessä ovat pääasiassa yritysten ja julkishallinnon suuret kriittiset järjestelmät (mission critical), jotka on toteutettu monenlaisilla teknologioilla (<http://www.castsoftware.com/products/appmarg>)
  - Katso myös Don Reiferin blogi: <http://reifer.com/news-flash/>
    - Suunnitteluvirheiden suhteellinen osuus näyttää olevan suurempi ketterissä kuin "perinteisissä" projekteissa, vaikka ketterien *kokonaislaatu* onkin usein parempi
- *) <http://www.castsoftware.com/news-events/event/crash-report-webinar>
**) <http://www.castsoftware.com/research-labs/crash-reports>

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

40

Agile Software Quality

- Reifer Consultants, 15.10.2013
  - Kyselytutkimus, n. 500 ketterää projektia 10 eri sovellusalueelta (koko keskim. n. 1000 FP)
  - Verrattu vastaavanlaisiin "perinteisiin" projekteihin
  - Johtopäätös: *ketterien laatu parempi*
    - Jos toimitettujen piirteiden/user storyjen lukumäärä suhteessa alun perin vaadittujen määrään jätetään huomiotta
  - Raportin voi ostaa ISBSG:n sivulta <http://www.isbsg.com/collections/analysis-reports>

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

41

Agile Productivity, Cost and Quality Benchmarks

- Reifer Consultants, 23.6.2013 (v3.3)
  - 800 projektia 60 yrityksestä 10 vuoden ajalta
  - 10 sov. aluetta, 250 ketterää, 550 perinteistä projektia
- Johtopäätökset
  - Ketterien plussat
    - Parempi tuottavuus
    - Alemmat kustannukset
    - "Pehmeitä" tekijöitä johtaan korkeaan motivaatioon ja mielialaan
  - Miinukset
    - Hiukan huonompi laatu (ei paljon)
    - Kysymyksiä: skaalautuvuus isoisiin projekteihin, sopimusten ja riskien hallinta, ylläpito
- Raportin voi ostaa ISBSG:n sivulta <http://www.isbsg.com/collections/analysis-reports>

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

42

Kehitysmenetelmät ja laatu

- Capers Jones:in (Namcook Analytics) dataa
  - Katso diat 50 ja 51 tästä powerpointista:
<http://namcookanalytics.com/wp-content/uploads/2013/10/SOA2013Long.pdf>
- Datat lähteet, katso dia 2 samasta esityksestä
- Tutkimusta aiheesta tarvitaan vielä
  - Appelsiineja ja omenoita ei voi suoraan verrata
  - Ohjelmistokehityksen mittaus ja raportointi yleisesti ottaen melko keuhkoa (kaikissa organisaatioissa)
  - Lisää asiasta Ohjelmistoprosessit ja Laatu -kursseilla

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

43

Yhteenveto

- Arkkitehtuurityötä voidaan tehdä monenlaisia prosesseja seuraavissa projekteissa
- Käytetty prosessimalli pitäisi valita projektin tarpeista lähtien
- Tuote- ja projektiriskien pitäisi ohjata arkkitehtuurityötä
- Vältettävä "paralysis by analysis", "design until perfect" ja "modeling for modeling's sake" – tilanteita, eli suunnittelua suunnittelun vuoksi!

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

44

OHJELMISTOARKKITEHDIN TIEDOT JA TAIIDOT

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

45

Mitä arkkitehdit tekevät?

- Seuraavat arkkitehdin toimen kuvaukset perustuvat globaalin palvelu- ja konsultointiyrityksen Accenture:n "standardirooleihin"
  - Yrityksellä on noin pari kymmentä (!) Architect – nimikkeen sisältävää standardiroolia

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

46

Ratkaisuarkkitehti

- Toimii asiakasrajapinnassa (*client-facing role*)
- Tulkitsee asiakasvaatimukset ja muodostaa niiden pohjalta ratkaisusuunnitelman (*solution plan*), joka voidaan koota tarjolla olevista (standardi-) rakennusosista
- Osallistuu työvärien ja kustannusten arvointiin
- Tavoitteena on globaalien resurssien ja aikaisempien ratkaisujen sekä organisaation osaamisen kustannustehokas käyttö

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

47

Tekninen arkkitehti

- Tekninen asiantuntija, joka vastaa tietyn teknologia-alueen kehityssuunnasta ja arkkitehtuurista
- Muodostaa teknisiä vaatimuksia ja ohjelmistosuunnitelmia liiketoiminta- ja asiakasvaatimusten perusteella
- Kehittää arkkitehtuurikomponentteja
- Osallistuu yksityiskohtien suunnitteluun ja koodikatselmoiteihin
- Analysoi suorituskyky- ja tehokkuusongelmia
- Ohjaa, valmentaa ja tukee kehittäjiä
- Määrittelee yleisiä käytäntöjä ja periaatteita (standardeja) sekä valvoo niiden noudattamista
- Implementoi itsekin

3.9.2015

581358 Ohjelmistoarkkitehtuurit

48

